

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ERKEKLER AÇISINDAN GEREKÇELERİ

Dünya Sağlık Örgütü, şiddeti, "Fiziksel güç veya yeteneğin, bir kişi, grup veya toplum üzerinde doğrudan ya da tehdit yoluyla, yaralanma, fizyolojik zarar, gelişim bozuklukları veya gerilikle sonuçlanabilecek ya da bu tür sonuçların yüksek olasılıkla meydana gelmesine neden olabilecek şekilde kullanılması" olarak tanımlamaktadır. Şiddet türleri, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve sözel şiddet olmak üzere 5 grupta toplanmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde, kadınlar şiddetin yol açtığı sosyal, fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel olumsuz sonuçlarla en çok karşılaşan gruptur. Eş ya da birlikte yaşadıkları kişilerden kaynaklanan şiddet, kadınların hem bedensel hem de ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Erkeklerin kadına yönelik şiddet uygulamalarının sebepleri, tek bir nedene bağlı olmayıp bireysel, toplumsal ve kültürel dinamiklerle şekillenen karmaşık bir olgudur. Erkekler, şiddetin nedenleri arasında çocukların yetiştirilme şekli, geleneksel cinsiyet rolleri, aileyi geçindirme sorumluluğu ve baskısı, kadınların haklarının farkında olması ve erkeklerin değişime ayak uyduramaması gibi çeşitli faktörleri sıralamaktadır. Bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, güç ilişkilerinin erkeklerin lehine işlediği ve toplumda bu durumun yaygın olarak kabul gördüğü söylenebilir.

1. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Stereotipler

Toplumda yerleşik geleneksel cinsiyet rolleri, erkeklerin kadına yönelik şiddet davranışlarını pekiştiren önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Toplumsal cinsiyet normları, erkekleri güçlü, baskın ve lider bireyler olarak tanımlamakta, kadınları ise duygusal, pasif ve destekleyici figürler olarak betimlemektedir. Bu tür stereotipler, erkeklerin toplumsal beklentilere uymak adına kadına karşı şiddeti, kontrol ve güç kurmanın bir aracı olarak görmelerine yol açabilmektedir. Erkekler, özellikle patriyarkal toplumlarda, kadınlardan üstün oldukları ve romantik ilişkilerinde de kadınlara hükmetmeleri gerektiği inancıyla yetiştirilmektedir. Kadınların kendilerinden beklenenleri yerine getirmemesi erkeklerde öfkeye neden olabilmektedir. Geleneksel ve katı erkeklik değerlerini benimseyen erkeklerin, bu değerlere sahip olmayan erkeklere göre daha fazla fiziksel ve cinsel şiddet uygulama ve kadın partnerlerini kontrol etme eğiliminde oldukları bildirilmektedir.

2. Aile İçi Güç Dinamikleri ve Öğrenilen Davranışlar

Aile içindeki güç dinamikleri, bireylerin şiddet davranışlarını öğrenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ailede kadına yönelik şiddet gören erkek çocuklar, şiddeti normal bir davranış biçimi olarak kabul edebilmektedirler. Şiddete tanık olmak, şiddetin sıradan ve cezalandırılmayan bir durum olarak hayatın bir parçası haline gelmesine yol açmakta ve bu durum, erkeklerin şiddet uygulama olasılıklarını artırmaktadır. Babalarından ya da çevrelerinden şiddet gören erkekler, duygusal ve psikolojik baskı altında şiddeti çözüm aracı olarak kullanabilmektedirler. Aile içindeki şiddet, erkeklerin hem şiddeti normalleştirmelerine hem de toplumsal olarak onaylanan bir davranış biçimi olarak tekrarlamalarına neden olabilmektedir. Bu durumları destekleyen sözlü kalıplar da – örneğin "kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin", "kocandır döver de sever de", "kol kırılır yen içinde kalır" ya da şiddet sonrası "hak etti" gibi ifadeler – hatalı bir davranış kalıbının hem görsel hem de

dilsel göstergelerle toplumsal değerler ya da kültür gereğiy miş gibi yayılmasına ve aktarılmasına neden olmaktadır.

3. Ekonomik ve Sosyal Baskılar

Erkeklerin toplumsal rolleri genellikle ekonomik sağlama, aileyi geçindirme ve toplumda bir statü kazanma üzerine şekillenmektedir. Erkeklerin güçlü, bağımsız ve sağlama yapan figürler olarak kabul edilmesi, onları toplumsal olarak yüceltirken, aynı zamanda üzerlerinde ciddi baskılar oluşturabilmektedir. İşsizlik, ekonomik zorluklar, maddi kayıplar ve sosyal statüdeki düşüşler, erkeklerde stres, öfke ve hayal kırıklığı gibi psikolojik durumlara yol açabilmektedir. Bu duygusal durumlar, erkeklerin kendilerini baskı altında hissetmelerine ve bu baskıyı kadına yönelik şiddetle dışa vurmalarına neden olabilmektedir. Toplum, ekonomik olarak güçlü erkekleri yüceltirken, zayıf düşen erkekleri dışlayabilmekte, bu da şiddet kullanarak g gösterme arzusunu pekiştirebilmektedir.

4. Psikolojik, Duygusal ve Biyolojik Sebepler

Toplumda erkekler, duygusal zayıflık veya hassasiyet yerine güçlü ve duygularını bastıran bireyler olarak görülmektedir. Erkekler, duygusal ihtiyaçlarını ifade etmek yerine, sorunları kendilerine saklama ve "güçlü" kalma baskısı hissedebilmektedir. Bu durum, erkeklerin duygusal baskı altında kendilerini ifade edememelerine yol açabilmektedir. Ayrıca, erkekliğe uygun görülmeyen hassasiyet, kırılganlık, nezaket ve duygusallık bastırılmaktadır. Bu baskılar, erkeklerin içsel çatışmalarını, öfke ve hayal kırıklığı gibi duyguları kadına yönelik şiddetle dışa vurmalarına neden olabilmektedir.

şiddet uygulayan bireyler genellikle depresif, kararsız ve kıskançlık göstermekte, şiddeti özsaygılarını yeniden inşa etme ve dışsal kontrol sağlama aracı olarak kullanabilmektedirler. Eğitimdeki başarısızlık, çatışma czme becerilerindeki eksiklik, öfke kontrolündeki yetersizlik, sosyal beceri eksiklikleri, engellenmişlik duygusu, aşırı alınganlık, dışlanmışlık ve yalnızlık hissi, zgven eksikliği, aile içindeki iletişim eksiklikleri, tutarsız disiplin yaklaşımları, aşırı baskıcı ya da gevsək aile tutumları, ilgi eksikliği, sık sık engellenme ve cezalandırılma, aile içi şiddete maruz kalma ya da tanık olma, fiziksel, psikolojik ve cinsel istismar, madde ve alkol bağımlılığı, dikkat eksikliği gibi durumlar, erkeklerin şiddet uygulamalarına zemin hazırlayan psikolojik faktörlerdir. Ayrıca, narsistik kişilik bozukluğu ve antisosyal kişilik özellikleri de bu faktörler arasında görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetin, erkeklik hormonu ve yaşın getirdiği biyolojik değişimlerle bağlantılı biyolojik nedenleri de bulunmaktadır. şiddeti uygulayanların cğunlukla erkek olması ve bu saldırgan davranışların yaşla birlikte azalması, erkeklik hormonlarının şiddet davranışlarında etkili olduğunu düşündürmektedir.

5. Medyanın Rolü ve Kültürel Etkiler

Medya, toplumsal cinsiyet normlarını pekiştiren ve şiddeti normalleştiren önemli bir araç olarak değerlendirilmiştir. Medyanın hem görsel hem de işitsel özellikleriyle insanlar üzerinde ikna edici ve etkileyici bir güce sahip olduğu, ayrıca bireylerin duygu, düşünce, davranış ve tutumları üzerinde etki oluşturabileceği düşünülmektedir. Aksiyon filmleri, video oyunları ve popüler

kültür ürünlerinde, erkeklerin şiddet kullanarak güç kazandığı ve toplumsal başarıya ulaştığı sıkça gösterilmektedir. Bu tür içerikler, erkekleri şiddet kullanarak erkekliklerini kanıtlama arzusuna sürükleyebilmekte ve şiddet davranışlarını normalleştirebilmektedir. Ayrıca, bazı kültürel inançlar ve gelenekler, erkeklere kadına karşı üstünlük gösterme ve şiddetle hâkimiyet kurma hakkı tanıyabilmektedir. Kadınların bir erkek tarafından sahiplenilmesi gereken varlıklar olarak görülmesi, kadına yönelik şiddeti meşrulaştırabilmektedir. Kadına yönelik şiddetin reyting kaygısıyla dizilerde giderek daha yoğun ve etkin bir şekilde kullanımının şiddetin normalleştirilmesi ve yaygınlaşmasına zemin hazırladığını söylemek mümkündür.

Sonuç

Kadına yönelik şiddet, karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olup, erkeklerin şiddet uygulama gerekçeleri, toplumsal cinsiyet rollerinden aile içi dinamiklere, ekonomik baskılardan psikolojik faktörlere kadar geniş bir yelpazede şekillenmektedir. Şiddet, sadece bireysel bir davranış değil, aynı zamanda toplumsal normların ve kültürel inançların bir yansımasıdır. Erkeklerin kadına yönelik şiddet davranışlarının arkasındaki bu dinamiklerin anlaşılması, şiddetin önlenmesi adına kritik bir öneme sahiptir.

KAYNAKLAR

1. Çalışkan, H., & Çevik, E. İ. (2018). KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN BELİRLEYİCİLERİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 218-233.
2. Anıl, B., & Erciyes, J. C. (2022). TÜRK DİZİLERİNDEKİ KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE CİNSEL İÇERİKLİ SAHNELERİN TOPLUMDAKİ ALGISI. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-16.
3. Hunnicutt, G. (2009). Varieties of Patriarchy and Violence Against Women: Resurrecting “Patriarchy” as a Theoretical Tool. *Violence Against Women*, 15(5), 553-573. <https://doi.org/10.1177/1077801208331246>
4. Kaufman, M. (1987). The construction of masculinity and the triad of men's violence. In M. Kaufman (Ed.), *Beyond patriarchy: Essays by men on pleasure, power, and change* (pp. 1-29). Oxford University Press.
5. Jewkes, R. (2002). *Intimate partner violence: causes and prevention*. *The Lancet*, 359(9315), 1423–1429. doi:10.1016/s0140-6736(02)08357-5
6. Dogrucan, A., & Yıldırım, Z. (2020). Kadına yönelik aile içi şiddet üzerine bir inceleme. *Hacettepe üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 2(2), 122-138.
7. Kuzu, Ş. L. (2022). “52 Erkek 52 Hafta” Yazı Dizisi ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddeti, Erkeklerin Şiddet Anlatıları Üzerinden Tartışmak| The Article Series of “52 Men 52 Weeks” and Discussing the Violence against Women via the Men’s Narratives of Violence. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 5(1), 77-99.
8. Yağlıcı, M. (2023). KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TELEVİZYON DİZİLERİNDE SUNUMU: ‘YALI ÇAPKINI’ DİZİSİ ÖRNEĞİ. *Erciyes Akademi*, 37(1), 164-191. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1245194>
9. Sırma, Ç. S. (2023). ‘YARALARIYLA YAŞAYAN BİREYLER’: GENÇLERİN AİLE İÇİ ŞİDDET VE ŞİDDET DÖNGÜSÜNE BAKIŞI. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-24.
10. Baysan Arabacı, L., & Uygun, T. (2022). Şiddet Uygulayan ve Şiddet Uygulanan Bireylerin Özellikleri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 5(1), 38-46. <https://doi.org/10.54189/hbd.948973>